

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Januarius 26-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' Párisi újságok jelentik, hogy biz-
tosság fog kinevezetni a' végre, hogy azon
személyekről, kiknek Frantzia országból a'
megbottsátás törvényének 7-dik tziykkelye
szerént számkivetésbe kell küldtetetni, lais-
tromot készítsen. Irják azt is, hogy a'
hajdoni *Nemzeti Conventnek* némely tagjai
kérőleveleket küldöttek a' Királyhoz, azzal
iparkodván megmenteni magokat a' szám-
kivettetéstől, hogy ők tsak *feltétel* alatt
voksoltak a' 16-dik Lajos' megölettetésire.

Nem régen fényes gyülekezet lévén a'
Királynál, ő Felsége egy virágos edény-
ből, melly az egyik kandalló mellé volt
helyeztetve, *kék violát* osztogatott a' fő
aszszonyságoknak, 's midőn látta volna, hogy
némelyek tsudálkoznak a' tselekedetén, így
szollott hozzájuk: — „Na tsak tessék el-
venni, mert a' *violákat* is befoglaltam a'
megbottsátó törvénybe.“ — Hogy ezt min-
den megértse, szükség a' múlt időre vissza
emlékezni, melyben a' Bonaparte' barátjai-
nak és minden követőinek a' *kék viola* volt
a' kedves színok.

Báró Geramb, midőn az utóbbi idők-
ben a' Bonaparte' parantsolatjára a' Vincen-
nesi várba zárattatott volna, azt a' fogadást
tette, hogy ha onnét életben kiszabadúl-
hat, a' *Trappisták* közzé fog állani. Mint
a' Frantzia levelek irják, meg is tartotta

fogadását; Januarius' 4-dik napján megér-
kezett *Lavalba*, oly czellal, hogy az ott kö-
zel lévő *Trappisták*' klastromába bemenjen.

Párisban egy társaság állott össze oly
hajóknak építteására, a' mellyek gőz által
hajtának. Mondják, hogy az első ilyen
hajót Frantzia országban *Houennel* fogják
építeni, és ez arra leszen határozatva,
hogy mint leveles hajó úgy szolgáljon *Lon-
don* és *Páris* között. Felvetették, hogy egy
ily hajónak Páristól Londonba 's London-
ból Párisba menni, nem kell több 40 órá-
nál, ez ilyen hajó, szél 's a' tenger' vizé-
nek ki és befolyásai ellen is halad elő
felé.

A' *Nimesi* lármáknak letsendesítésére
nézve ilyen rendelés jött-ki Januarius 10-
dikén: —

„*Lajos*, isten' kegyelméből, 's a' töb-
bi. Ugy esett értésünkre, hogy azon ren-
delésünk, mellyet November' 2-dikán ki-
adtunk, *Nimes* városában azzal a' tiszte-
lettel és engedelmisséggel fogadtatott, mel-
lyet nekünk szükségesképpen várnunk kel-
lett; és hogy, ha szintén az a' bűnös, ki-
nek elfogattatását az igasság kívánja, még
meg nem találtatott is, tsakugyan a' nem-
zeti őrzők a' lakosoknak segedelmekkel
szoros vizsgálódásokat tévén, minden kör-
nyúlállások azt mutatják, hogy ez a' Ge-
nerális *Lagarde*' gyilkosa, *Nimesben* sem

búvó helyre, sem oltalmazóra nem talált légyen. —

„Más résziöl a' Constitutziónak az a' zikkelye, melly a' *Catholica Religiót* a' Státus' vallásának lenni esmérvén, egyszersmind az egyéb-vallások szerént való istentiszteletnek is szabadságot és oltalnat ígért, hűségesen telyesített. A' Protestánsok' temploma kinyitva van, és ők abban a' törvények által megígértetett minden bátorsággal élhetnek.“ —

„A' feunálló princípiumokra és rendre való ily nyilvánosságos visszatérés után, azoknak a' kemény eszközöknek, mellyeket föllünk a' kéntelenség tsikórt vala ki, megszüntetését, tovább nem halaszthatjuk. Erre nézve parantsol' k és parantsoljuk, a' mint következik: — 1) ször, hogy a' *Nismesi* lakosokhoz békvá. osztatva lévő fegyveres seregek, föllök haladék nélkül távozzanak-el, 's rész szerént kaszármákba rész szerént a' *Gard* departamentjének más helyeire, mint azt a' mi katona Komenzánsunk jónak fogja találni, osztattassanak széllyel. — 2) ször, hogy a' mi Prefektusunk nyilatkoztassa-ki a' Nismesi lakosoknak és nemzeti örző seregeknek, hogy melly megelegetettek legyünek mi azal a' buzgósággal, mellyel ők a' tsendeségnek és rendnek helyreállittatásán és fenntartatásán munkálódtak. — 3) ször. A' mi pötsétörző, hadakozásra, belső dolgokra, és közönséges politziára ügyelő ministereinkre bizattatik, hogy ezen rendelésünket végre-hajtassák.

„Költ Párisban a' Thüillieria' kastélyában, Jan 10-dik napján, az ldevezítőnek 1816-dik, Országlásuunknak huszonégygyedik esztendejében. —“

„Lajos.

„A' Király' parantsolattára: *Marbois*, pötsétörző 's az igazság kiszolgáltatására ügyelő Ministertitoknok. Ugyantsak *Nismesről* ezeket olvassuk a' *Parisi* legújabb újságlevelekben: —“

„A' *Gard*-departament' Prefektusa a' Nismesi Polgármestert az Adjunktusával, két odavaló Protestans pappal 's a' *Consistorium'* két tagjaival egyetemben magához hivatván, tudtokra adta nékiek: hogy a' Frantzia országlószék nagy figyelmetességgel viseltetik a' Nismesi Protestans templomoknak kinyitásokra; hogy az Országlószéktől ezen történetre nézve ő maga (t. i. a' Prefektus) is gondatlansággal vádoltassék: melyre nézve ő tanátsolja nékiek, sőt megkivánja, hogy az istentisztelethez folyvást hozzá lássanak, a' melyben ő tölle hathatósan védelmeztetni fognak. Tsakugyan hozzá tette beszédjéhez, hogy mivel a' *Catholicusok* nem jó szemmel nézik azt, hogy azon két templomok, mellyek a' revolúzió előtt az övéik voltak, most a' Protestánsoknak szolgálnak templomul: tehát hogy a' nyughatatlankodásnak ez a' fogása is elhárittódjék, meg légyen határoztatva, hogy a' Protestánsoknak két új templomok épittessenek, a' mellyekre kívántató földet a' város fogja adni. Az egygyik templom a' városnak északi, másik a' déli részére fog esni. A' kéttő 140,000 Frankba kerül, a' mely summában az Angoulémi Hertzeg 15,000 Frankot ad a' magáébol. —

„Ezt a' határozást és ajánlást köszönettel fogadták a' Protestánsok, 's már tételnek is az épülethez való készületek. Ezen új templomok a' városon kívül épittetnek. Addig pedig, míg ezek elkészülnek, egész tsendességgel fogják a' Protestansok azon templomokban gyakorolni a' magok isteni tiszteletjeket, mellyekben azt a' revolúzió alatt gyakorlották.

Mikor a' múlt Novéمبرben a' Londoni újságok között némelyek 's azok között a' *Morning-Chronicle* nevű, oly nagy zúgolódást tettek a' Protestánsoknak Frantzia országban való üldöztetésekért, ezt a' dolgot sok könnyen hívő Anglus társaságok oly igaznak vették 's miatta annyira tüzeskedtek, hogy némelyek még az Európai

Protestans Hatalmasságok ellen éles kifejezésekkel is mérészlettek élni, azt mondván rólok, hogy tsak diplomatikai eszközökkel védelmezik a' hitek' sorsoait, 's több effelek. Egy ilyen Anglus társaság, melly a' *Vallási szabadság' védelmezőjének* nevezete alatt annyira ment, hogy a' maga Titoknokjai által esmeretes, *Wellington*hoz egy levelet íratott a' múlt Nov. 24-dik napján, melyben kérte ezt a' nagy vezért, hogy tegye közbe magát a' Protestánsoknak Frantzia országban való üldöztetésekért. *Wellington* 4 nap mulva felelt a' nevezett társaság' titoknokjainak - de ezek az ő levelét közönséggé nem tenni jónak talták, kétségkívül azért, hogy gondolták, hogy abból a' közönség a' dologról voltaképpen tudósítván, által látná, hogy nintsen oka arra, hogy éppen oly nagyon nyughatatlanokdjék. A' Lord *Wellington* levelét tsak most Jan. 6-dikán adták - ki és nem a' Londont, hanem a' Párisi újságok. Itt következik ez is. —

„*Páris*, Nov. 28-dikán, 1815. Uram! Véttem az Urak' Nov. 24-dikén hozzá-írt leveleit, 's az első alkalmatosságot az arra való válaszlásra fordítom. Egész-szen természetsszerűtvaló dolog az, hogy valamely országban, a' hol a' nép közt nem tsak vallásbéli hanem politikai vélekebes-béli különbözés is uralkodik, olykorolykor heves veszekedések történjenek; és minthogy a' vallás általjában vévén jegyűl szolgál annak a' résznek, a' melyhez egyenként vétette ez vagy amaz magános személy tartozik, tehát az is természetű dolog, hogy abban a' szempillantásban, melyben az Országlószék az armádának elosztattatása miatt nem olyan erős volt mint különben, a' gyengébb rész szenvedett valamit, és hogy a' számosabb 's erősebb részhez tartozó személyek követhettek-el némeligasságtalanságot és erőszakvételt. Hanem a' mint én abból a' tapasztalásból ítéltetek, mellyet a' múlt esztendőben és a' Szövetségeseknek Párisba lett bójövetelektől

fogva, ezen udvarnál való tartózkodáson alatt magamnak szereztem, meggyőződve vagyok affélől, hogy ez az Országlószék, a' mi tőle kitélt mindent megtett arra, hogy a' déli Frantzia országi nyughatatlanokdást megszüntethesse, és hogy a' Constitúcióban tett ígérete szerént a' magok religiói kötelességeknak gyakorlásában, 's a' magok különös jusaikkal való élésben, akár-melly vallásnak legyenek is, a' maga alattvalóit védelmezhesse. —

„Tsak mostanában történt, hogy egy tiszt (*Generális Legarde*) tsupán tsak azért küldetett Nismesbe, hogy a' környülállásoknak ezen vidéken való állapotját tanulja-ki, 's mihelyest ez a' tiszt a' maga első tudósítását beküldötte, azonnal parantsolatot kapott az Országlószéktől, hogy azokat a' Protestans diplomákat, mellyek a' veszekedés alatt bezárattattak vala, nyitassak-ki. Ó, az eleibe adatott rendelkezésvégrehajtása közben (terhes sebet kapott, 's nékem bizonyos tudósításom érkezett a' felől, hogy *Angouleme* Hertzeg fegyveres sereget vitt oda azok ellen, a' kik nem akarták megengedni, hogy *Gen. Lagarde* az Országlószék' parantsolatait végrehajtsa. A' Királynak ezen történetre nézve kiadott rendelkezését is ezen levelém mellé teszem, melyből elég világoson kitéttik, hogy mitsoda célzásai legyenek ezen Országlószéknek. Azt is szükségesképpen emlitenem kell, hogy a' sem igaz telyességgel, hogy a' Király a' Protestans papságot nem fizettetné. Engem' az a' bizodalom táplál, hogy az, a' mit én ezen levelemben mondottam, azt a' társaságot, melynek az Urak a' titoknokjai, meg fogják győzni affélől, hogy a' Frantzia Királyi Országlószék abban a' tekintetben, a' mik ezen országnak déli tartományaiában történetek, telyességgel legkissebb gyaláztatásra sem érdemes. Szerentsém van 's a' t. —

„*Wellington*..

A m e r i k a.

Az Amerikai legdélibb Spanyol tarto-

mányoknak jelen lévő politikai állapotjokról ilyen tudósításokat hozott egy hajó, a mely *Oktober*' 27 - dikén hagyta oda azon partokat: *Montevideo*, *Buenos - Ayres*' s a *La-Plata* mellett fekvő egyéb tartományok, tsupa függetlenségnek állapotjában élnek most, 's a' leghathatósabb eszközöket vették elő, hogy akár az anya Spanyol ország, akár a' *Limai* plántatartományok, a' hol most a' [Király] részén lévők az erősebbek, tegyenek ellene valami próbát, azt hathatósan vissza verhessék. Sőt a' *Limai* Royalisták ellen magok a' *Buenos - Ayresiek* küldöttek-el egy számos armádát, hogy a' *Limai* lakosok között azoknak, a' kik nemzeti országlásnak módját akarnák magok közzé bévinni, segítségekre menjen. Most egy *Congressusnak* öszszegyűjtését vették munkába a' *Plata*' mejjéki lakosok, oly czélzással, hogy egy ilyen *Congressus* viselje a' *Rio-de-La-Plata*' vidékein lakó népnek (képét). E' mellett mindenféle nemzeteknek hajóikat szívesen befogadják magokhoz, kiváltképpen pedig a' *Frantzia* országiakat.

Ney-Yorkban, ezen városnak az *Anglusoktól* való megszabadulása' emlékezeté' napját, úgy mint az 1783 - ik esztendő' *Decemberének* 25 - dikét, fényes vendégséggel inneptették a' múlt *December*' 25 - dikén ezen városnak lakosai. Jelen volt a' gyülekezettől adatott vendégségben *Regnaud - de - Saint - Jean - d' - Angely* (ez a' *Bonaparte* idejébéli esméretes Státustanátsos) is. —

Hiatalos volt ugyan ezen vendégségre, *Bonaparte József* is: de nem jelent meg, azzal mentvén magát, hogy néki, mint egysak most odavetődött idegennek, és a' ki ily különös okokra nézve tartózkodik ott, nem illene efféle politikai történeteket tárgyazó vendégségekben jelenlenni.

Irák, hogy *Frantzia* *Generalis Clauzel* *Lefebvre*, *Desnouettes*, a' kik, ogy a' *Labedoyre*' és *Ney*' sorsára ne jussanak, *Frantzia* Országot még jókor oda hagyták,

Brasiliába megérkeztek. — A' *Brasiliái* *Princzné*, a' *Régens'* felesége, készült *Brasiliából* vissza indulni *Portugalliai* felé a' második és harmadik leányával egygyütt, kikről azt írják, hogy igen szépek.

Az *Északi* *Amerikai* egygyesült Státusok előlölője *Maddison* *Dec.* 4 - dik napján kinyitotta a' *Congressus'* üléseit. *Dec.* 5 - dikén egy Nyilatkoztatást olvastatott - fel a' maga *Tott* nevű Titoknokja által a' gyűlésben, melynek rövid foglatatját így adják elő: —

Előre arról emlékezik, hogy *Angliával* kereskedésbéli kötésre lépett legyen az egygyesült Státusok' országlószeke; beszéll a' két Státusok között fennálló barátságos környüllállásokrol is. Reménséget nyújtott az eránt, hogy egy oly lépést fog tenni az *Amerikai* Országlószekek, a' melytől mind ez deig idegenkedett, mely e' lenne, hogy minden *Anglus* hajós legények elbótsáttanak az *Amerikai* hajókról, 's ezeatúl tsak *Amerikai* születésű hajós legények vétettének fel azokra. A' *Frantzia* országhéli utóbbi történetekről egy szó emlékezetet sem tészen, valamint szintén a' *Szövetséges* *Hatalmasságok*nak *Frantzia* országgal tett új kötésekről sem semmit. Azt, hogy az *Amerikai* egygyesült Státusok, *Enrópának* valamely Státusára nézve, az egy *Nagy* *Britanniát* kivévén, mitsoda állapotban legyenek, elő sem hozza. Az egygyesült Státusok' beisó állapotját igen virágzónak írja lenni. —

Nagy *Britannia.*

Windsorbol, a' hova a' *Koronaörökös* *Hertzegaszszony* megérkezett vala, elütözött a' *Királyné*, ezen *Hertzegaszszonnyal* egy hintóban ülven, *Brightonba* ennek atyához a' *Régens* *Princzhez*, a' ki ezt atyai nagy nyájassággal fogadta. Egy más hintóban ültek *Augusta* és *Mária* *Királyi* *Hertzegaszszonyok*. —

János és *Lajos* ó *Austriai* *Cs.* *Fő* *Hertzegségek*, a'ikről irtuk vala, hogy *Brightonbol* *Londonba* vissza mentek, most

tanában ismét oda hagyták *Londont*, oly czélzással, hogy *Wallis* tartományában tegyenek egy útat.

*Windsor*bol való elindulása előtt még egy orvosi tanácsot tartatott a' Királyné a' Király betegségének állapotjára nézve, 's a' dolog' mivoltáról ilyen *bülletint* adott ki: —

„A' *Windsori* kastélyban Jan. 5-dikén Ő Felsége jó testi egészségben van, 's a' múlt hónapot, átaljában vévén, nyugodalmas állapotban töltötte-el: hanem az elméjében való nyavaja semmit nem gyengült.“

A' *Szent Ilonáról* érkezett legújabb tudósítások szerint *Admiralis Cockburne* egy igen kicsiny szigeten, melly a' *Szent Ilonai* kikötőhelytől valami fél tengeri mértföldnyire alig látszik-ki a' tengerből, egy bástyát épített, melyről az ügyük által védelmezni lehet az öblöt és a' partot. A' kis szigetnek neve *Egg-Island*. —

Londonban azolta, hogy a' *Bonaparte*' hintóját a' közönség' eleibe kitétték, véghetetlen sokságú szekeret tsinálnak ennek formájára.

Birminghamban két vadász puskát készítenek a' *Bonaparte*' számára. A' kettőnek árra pengő pénzben kevés híján 13 ezer forint.

Jeles perpatvar támadott az *Anglus* *Prokurátorok* között, de nem *Angliában*, hanem a' világnak ötödik részében, a' honnét 5 hónap alatt érkezik-meg a' hajó *Angliába*. *Ney-Südwalessben*, a' hova az *Angliai* Országlószék, bizonyos bünösöket, a' kiket megöletni nem akar, de a' hazát tsakugyan megmenteni akarja tőlök, szokott lakosoknak küldeni, egyéb ilyen megíteltetett emberek között *Prokurátorok* is találhatnák. Hanem vagynak ott olyan *Prokurátorok* is, kiket nem mint bünösöket, hanem valóságos *prokuratori* hivatalfolytatásra küldöz oda az *Országlószék*. Az elsők úgy okozkodván, hogy ha az oda küldetett bünös tsizmadia, szabó 's egyéb mes-

terembereknek a' magok mesterzégeiket üzni 's azzal kényeret keresni szabad, miért nem volna ugyan azt tselekedni szabad a' bünös *Prokurátorok*nak, hozzá fogtak ott is az igyészkedéshez. Az utolsóknak ellenben nem tettik az elsők' okozkodása; nem akarják megengedni nékiek az ügyészkedést. Most tehát a' mások perét abba hagyván, egymás ellen perelnek, még pedig legnagyobb tüzzel.

Német Ország.

Frankofurtumból így írnak Jan. 15-dikén: — „Már tudjuk több közönséges levelekből, hogy Pápa ő Szentsége azokat a' 38 nevezetes kézírásokat, mellyeket a' *Frantziák Romába* elvitték vala, de a' múlt őszön *Párisban* ő tőlök ismét viszsza vétettek, 's mellyek a' még 1623-dik esztendőben 30 esztendeig tartott hadakozás alatt *Romába* vitetett' *Heidelbergai* híres *Bibliothekához* tartoztak, a' *Heidelbergai* *Universitásnak* viszsza adta. Ezek között vannak: a' *Görög Anthologia*' híres *Codex palatinusa*, külömbkülömb apró munka kézírásban, melly a' 10-dik század elején a' híres *Palaeographus Bast*' munkájának lenni tartatik, a' *Homérus Odisséájának* egy *Codexe*, *Plutarchusnak* külömbkülömb írásai, egy *Plautus*, az *Ovidius Metamorphosiái*, 's több effélék. A' tudományok ezen kintsének, melytől valami 200 esztendőök előtt a' Német haza megfosztatott. Ily nagy lelkűséggel lett viszszaadattatását úgy lehet nézni, mint annak a' nemes gondolkodásnak egy örvendetes bizonyosságát, mellyel a' mi időnkben, a' régibb időnkben történt igazságtalanságokat megjobbítani akarják, és nem lehet, hogy ennek a' *Cath. Anyaszentegyház*' fejetől adatott szép példának áldott következései ne legyenek:

Külombkülömb *Hatalmasságok*, ezt írják egy *Hámburgi* közönséges levélben, kik a' *Frantzia* országtól fizetődő 700 milliókbol álló badi adóbol részt kapnak, alku szerent által borsátani iparkodnak a' magok részeket külömbkülömb kereskedő há-

zaknak. Azok, a' kiknek Prussia a' maga részét ilyen alku szerént által engedte, a' négy hónapi bévételhezképpest, melly Párisban esik, mindenkor 12. ezer Frankot érő jó váltó levelet köteleztetnek onnét, előreadás képpen Berlinbe küldeni.

Utolsó Jegyzések.

Marschal Grouchy féőlí azt írják az Ánglus tudósítások, hogy Frantzia országhol való kimenekedésre útát talált és *Güernsey* szigetere vette által magát.

Marschal *Soultról* hitelesen erősztik a' *Belga* levelek, hogy ő arra felé kerestt 's talált útát magának a' megmenekedésre. Mondják, hogy 27 millió Frankra lehet betsúlni a' vagyonát, a' mit magával viszen.

Fouchérol azt erőssítik a' Belgiumi levelek, hogy azért vesztette-el a' követi hivatalt, hogy kivilágosodott volna, hogy a' maga Országlószéke" ellenségeivel titkos egygyetértésben lett volna, és hogy Politziai ministerségének vége felé sok olyan Frantziáknak, kik az utóbbi öszszeesküvésért üldöztettek, hamis név alatt passust adott, melynél fogva azok az országhol kimenekedtek.

J e l e n t e s.

A' Magyar Kurir egyik érdeemes volt Irójának, Nehai *Dr. Décsy Sámuel* Urnak haláláról.

E' folyó 1816-dik esztendő" Januárius hónapjának 25-dik napján, délyesti negyedfél óra volt az, melyben a' Magyar Kurir érdeemes Iróját, hivatalbéli társamat *Dr. Nemes Décsy Sámuel* Urat, a' mindeneken szabadon uralkodó Urnak az arnyékvilághol a' megdöztöüitek' seregébe által szólítani tettett; minekutánna ezen eie-

nyészett Munkásnak terhes életét az öregség' sújja annyira élerőtelenítette, hogy az ő példás testi készülettel hajdan erőépülete leroskadni, 's a' halálnak fejet hajtani, elég hoszszas érerőtelenkedései után, életének 71-dik esztendejében kéntelenítetett.

Ezen megböldögült Hazánkfia született *Rimaszombatban* Nemes szülektől; az alsóbb tudományokat a' Hazában elvégzévén, tudományainak öregbitése végett a' külső országi Universitásokat is meglátogatta, a' hol a' Philosophiában és Orvosi tudományban Doctori Diplomát nyert. Huszonhét esztendeig törekedett Nemzetének nagy buzgósággal, mindenek előtt tudva lévő közönséges Hivatalában, a' Magyar Kurir" írogatásával használni. Egyéb hasznos Munkái is esmeretek a' Nemes Magyar Publicum előtt, úgymint az *Osmanographia*, a' Magyar Koronáról való, a' Hamvából feltámadt Fenix, és az *Almanach*, mint hazafiúi fáradozásának betses jelei. — Tizennyolcz esztendőket töltött el özvegyeségre jutott kedves Hites-társával. a' kit 5 jól nevelt, de fel nem nevelhetett árváival egygyütt életben hátra hagyott.

Mely sok viszontagságokon kellett keresztül menni egy olyan férjfiúnak, a' ki 27 esztendeig, tsaknem szüntelenváló kötelességében lekötelezve foglalatoskodott, senki jobban nem képzelheti, mint azok az Erd. Hazafiak, a' Magyar Kurir" TT. Olvasói, kiknek kívánságokra mindenkor eleget tenni, tehetsége szerént törekedett.

A' mi magát ezen újságot, a' Magyar Kurirt illeti, ez az ő Cs. K. Felsége kegyelmes engedelmevel, ennekutánna is meg fog minden héten kétszer a' két Magyar hazában a' maga tisztelt olvasóinál rendszeren jelenni. *Pántzel Dániel.*

Jan. 24-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 371 2/3 forintot Váltótádlában.